

DEL I

KAPITEL 17 SKYDDSKLÄDER OCH SMITTRNING	3
A. Allmänt.....	3
B. Skyddskläder m.m.	4
C. Smittrening av personer.....	6
D. Smittrening och skadedjursbekämpning i djuranläggning	7
E. Smittrening av slakterier och anläggningar som hanterar produkter från mottagliga djur	11
F. Smittrening av markområden, vägar, gårdsplaner m.m.	12
G. Smittrening av gödsel, strö m.m.	13
H. Smittrening av djur.....	13
I. Smittrening av redskap, utrustning m.m.	13
J. Smittrening av fordon, lastutrymmen, burar, emballage m.m.....	14
K. Smittrening av kläder, skodon, skyddsutrustning m.m.	16
<i>Bilaga 1</i>	18
Stöd för veterinär vid utformning av saneringsplan vid utbrott av epizootisk sjukdom.....	18
<i>Bilaga 2</i>	22
Standardprotokoll för smittrening av djuranläggning vid förekomst av epizootisk sjukdom.....	22
<i>Bilaga 3</i>	26
Mallar för information om skyddskläder och smittrening	26
Påklädningsinstruktion (BILAGA 4 till länsstyrelsernas epizootiutrustning)	32
<i>Bilaga 4</i>	40
Råd och anvisningar för smittrening och användande av desinfektionsmedel vid utbrott av epizootiska sjukdomar	40

KAPITEL 17 SKYDDSKLÄDER OCH SMITTRNING

Bestämmelser om skyddskläder och smittrening finns i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2002:98) om förebyggande och bekämpning av epizootiska sjukdomar, K3.

I detta kapitel finns bestämmelser och anvisningar om skyddskläder, smittrening, och skadedjursbekämpning samt anvisningar om hur smittrening kan genomföras i skilda situationer i epizooti-sammanhang.

I bilagor finns

- anvisningar för utformning av saneringsplan,
- standardprotokoll för smittrening av djuranläggning,
- mallar för information om skyddskläder och smittrening för personer som ska besöka smittade eller misstänkt smittade anläggningar, samt
- detaljerade råd och anvisningar om rengörings- och desinfektionsmedel och -metoder samt vilka preparat som är lämpligt att använda vid smittrening av olika sjukdomar.

A. Allmänt

1. Desinfektionsmedel

a. Vid smittrening ska användas sådana rengörings- och desinfektionsmetoder som är tillräckligt effektiva för att avlägsna föroreningar och oskadliggöra det aktuella smittämnet. *1 kap. 3 § K3*

b. Jordbruksverket bestämmer vilka desinfektionsmedel som kan användas samt vilken koncentration medlen ska ha. *8 § K1*

c. Smittrening kan ibland utföras med andra metoder än med kemiska desinfektionsmedel t.ex värmebehandling.

Kommentarer:

Sådana medel bör väljas som förutom att smittrena effektivt också har minsta möjliga negativa påverkan på folkhälsa, miljö och inredning.

Man måste ta hänsyn till vad det material tål som ska smittrenas. Om flera medel med likvärdig smittrenande effekt finns att välja på, ska det medel väljas som förstör materialet minst eller helst inte alls.

Anvisningar om desinfektionsmedel som kan användas för smittrening vid utbrott av skilda epizootiska sjukdomar finns i bilaga 4. Där finns också sjukdomsspecifika förteckningar över lämpliga desinfektionsmedel för olika tillfällen.

2. Utförande

a. Smittrening ska utföras på ett sådant sätt att ytor som tidigare smittrenas inte kontamineras på nytt. *6 kap. 2 § K3*

Kommentar: Man bör inte placera rengjorda föremål eller fordon, i närheten av en plats där rengöring genom spolning med slang eller högtrycksspruta sker eftersom vatten då kan stänka på tidigare rengjorda ytor. Vissa ytor kan behöva smittrenas flera gånger under saneringen.

b. I bilaga 4 anges vilka rengörings- och desinfektionsmetoder som vid skilda tillfällen är lämpliga med hänsyn till det aktuella smittämnet samt de utrymmen, föremål och material som ska smittrenas.

I de sjukdomsspecifika bekämpningsplanerna i *Del II* finns för vissa sjukdomar detaljerade beskrivningar av hur smittreningen ska gå till.

B. Skyddskläder m.m.

Se även bilaga 3.

a. I den omfattning som är nödvändig för att motverka smittspridning ska skyddskläder användas vid arbete (t.ex. avlivning, oskadliggörande, smittrening eller liknande) med djur, produkter, lokaler m.m. som är eller misstänks vara smittade av epizootisk sjukdom.

6 kap. 3 § K3

b. Transportörer och andra personer som i sitt dagliga arbete besöker anläggningar med mottagliga djur i skydds- och övervakningsområden ska bära skoskydd av engångstyp även om de vid besöken inte kommer i direkt kontakt med djur eller produkter som är eller misstänks vara smittade eller kontaminerade av epizootisk smitta. Skoskydden ska vara nya för varje besök och lämnas kvar på den besökta anläggningen efter avslutat arbete. *6 kap. 4 och 6 §§ K3*

Jordbruksverket kan bestämma att även andra områden än skydds- och övervakningsområden ska omfattas av ovanstående krav på skoskydd.

8 § K1

c. Personer som beviljats tillträde till en djuranläggning med tillträdesförbud men som inte ska befatta sig med avlivning, oskadliggörande, smittrening eller annan kontakt med djur, produkter eller material som kan vara smittat ska ändå bära skyddskläder i den omfattning som är nödvändig för att motverka smittspridning. *6 kap. 5 § K3*

Kommentar: Sådana personer kan t.ex. vara reparatörer och liknande som måste få tillträde till anläggningen för att utföra en uppgift som är av väsentlig betydelse för djurhälsan, djurskyddet eller anläggningens drift.

d. Skyddskläderna är till för att

- hindra att personer blir kontaminerade så att de kan sprida smittan vidare till andra djur eller produkter inom eller utom anläggningen eller området,
- skydda personer mot exponering för skadliga kemikalier i samband med arbetet, och
- skydda personer från att själva bli smittade i de fall den aktuella sjukdomen kan smitta människa.

Vid kemisk desinfektion och vid arbete i samband med utbrott av en sjukdom som kan smitta människa (t.ex. aviär influensa) måste personalen av arbetarskyddsskäl bära skyddskläder och skyddsutrustning i övrigt (exempelvis handskar, ögonskydd och andningsskydd). Andningsskyddet bör vara hel- eller halvmask i kombination med filter anpassat till det använda desinfektionsmedlet. Om halvmask används måste den kombineras med tättslutande ögonskydd. Andningsskyddet kan vara fläktmatat.

På Arbetsmiljöverkets hemsida www.av.se finns beskrivningar av andningsskydd och munskydd lämpliga för olika ändamål. Sökväg: Teman/mikrobiologiska arbetsmiljörisiker/andningsskydd och munskydd.

I bilaga 4 till detta kapitel finns under punkt 5.3.1.1 en tabell över olika filterklasser för användning i andningsskydd vid arbete med vissa kemiska desinfektionsmedel.

e. Om det är möjligt ska skyddskläderna vara av engångsmaterial. I annat fall ska de vara av material som är lätt att smittrena. *6 kap. 3 § K3*

f. Skyddskläder av engångsmaterial ska lämnas kvar på den plats där de använts för att senare oskadliggöras. *6 kap. 6 § K3*

g. Skyddskläder som inte är av engångsmaterial ska också helst lämnas kvar på den plats där de använts för att senare vid lämpligt tillfälle smittrenas eller oskadliggöras.

6 kap. 6 § K3

h. Skyddskläder som inte lämnas kvar där de använts ska noga smittrenas efter avslutat arbete, innan de förs från platsen.

Sådana kläder ska packas i tättslutande emballage som sedan smittrenas utvändigt innan det förs från platsen.

Kläderna ska föras till ett lämpligt ställe där risk för kontakt med mottagliga djur inte finns. Där ska de åter smittrenas tillsammans med emballaget.

6 kap. 6 § K3

Se vidare avsnitt K om smittrening av kläder m.m.

- i. Byte mellan gångkläder och skyddskläder ska ske vid hygiengräns
- vid avstängningsanordning eller särskilt iordningställt utrymme vid gränsen till spärrförklarad och smittförklarad område eller annat område där arbete utförs som kräver skyddskläder, eller
 - på därför avsedd plats vid in- och utgångarna till slakteri, mejeri och andra liknande anläggningar där produkter från mottagliga djur hanteras.

6 kap. 7 § K3

C. Smittrening av personer

Se även bilaga 3.

1. Utrustning

a. Utrustning för smittrening av personer ska placeras ut i den omfattning som Jordbruksverket beslutar. I regel innebär det att sådan utrustning ska finnas på följande platser.

- Vid in- och utgångar till djurstallar och andra anläggningar som omfattas av tillträdesförbud.
- Vid de avstängningsanordningar som finns vid spärrförklarade och smittförklarade djuranläggningar samt vid in- och utgångar till djurutrymmen och andra platser där djur vistas på dessa anläggningar.
- Vid in- och utgångar till djurutrymmen i de anläggningar med mottagliga djur som finns i skydds- och övervakningsområden.
- Vid in- och utgångarna till slakterier, kötthanteringsanläggningar, mejerier, ägghanteringsanläggningar och liknande där djur, djurkroppar eller djurprodukter som kan medföra smittspridning hanteras.

Vid ett slakteri ska sådan utrustning också placeras vid in- och utgångar till djurstallar och slakthallar.

6 kap. 8 § K3

b. En veterinär som Jordbruksverket utser ska ansvara för att smittreningens utrustningen placeras ut i tillräcklig omfattning samt att utrustningen tas bort när ett beslut om upphävande av restriktionerna har fattats. *6 kap. 8 § K3*

c. Utrustning för smittrening av personer ska bestå av

- behållare med tempererat vatten,
- rengöringsmedel och redskap för mekanisk rengöring av skodon, kläder och kroppsytor som kan ha utsatts för smitta (tvållösning och borstar för att tillfredsställande kunna skrubba och rengöra skor och kläder samt händer, armar, ansikte m.m. och eventuellt också tvätta håret),
- desinfektionsmedel som är lämpliga för desinfektion av kroppsytor, kläder och skodon, samt
- en balja eller ett annat lämpligt kärl med desinfektionslösning att kliva ned i för att desinfektera skodon.

6 kap. 9 § K3

d. Den som är ansvarig för verksamheten i en anläggning där smittreningsutrustning har placerats ut har ansvar för att utrustning tillhandahålls i den omfattning som behövs. 6 kap. 8 § K3

Kommentar: "Den omfattning som behövs" innebär att utrustning måste finnas i tillräcklig mängd och att den måste vara ändamålsenlig, bl.a. att desinfektionslösningen för desinfektion av skor och stövlar måste bytas ofta, i vissa fall flera gånger om dagen, för att vara effektiv. En balja med smutsigt innehåll har ingen desinfekterande effekt.

2. Omfattning

a. Noggrann rengöring och desinfektion av alla delar av kroppen som kan ha utsatts för smitta ska utföras efter avslutad hantering och innan området lämnas av personer som har

- vistats i en anläggning eller på en annan plats där utrustning för smittrening har placerats ut enligt Jordbruksverkets beslut (bl.a. spärrförklarat eller smittförklarat område eller en anläggning med tillträdesförbud), eller som
- hanterat djur, kadaver, produkter eller annat material som är eller misstänks vara smittat av eller kontaminerat med ett epizootiskt smittämne.

6 kap. 10 och 11 §§ K3

Kommentar: Personer som inte direkt befattat sig med djur, djurprodukter eller annat material som eventuellt kan vara smittat ska åtminstone smittrena händer, armar och ansikte. Personer som hanterat djur eller kadaver, deltagit vid avlivning och smittreningsarbete eller på annat sätt kommit i kontakt med sådant som kan vara smittförande måste noggrant rengöra hela kroppen och vid behov desinfektera delar av kroppen.

b. Skodon som ska användas utanför området eller platsen där smitta kan förekomma (d.v.s. personens vanliga gångskor eller liknande) ska noggrant rengöras och desinfekteras omedelbart före det att området eller platsen lämnas även om särskilda arbetsskor eller skyddsöverdrag använts. 6 kap. 11 § K3

Kommentar: Dessa skor ska ha lämnats kvar på den rena sidan vid avspärrningen innan personen ifråga bytte till skyddskläder och gick in i anläggningen eller området.

D. Smittrening och skadedjursbekämpning i djuranläggning

1. Personer som ska utföra arbetet

Smittreningsarbete och skadedjursbekämpning ska utföras av personer som har tillräcklig kunskap om och utrustning för den smittrening och skadedjursbekämpning som krävs vid det aktuella tillfället. 6 kap. 13 § K3

Kommentar: Vid mera omfattande smittreningsarbeten är det i regel lämpligast att låta en saneringsfirma ansvara för arbetet. Det krävs oftast specialutrustning i form av maskiner samt rengörings- och desinfektionsmedel. Personalen måste också av arbetarskyddsskäl bära särskilda skyddskläder och annan personlig skyddsutrustning för att inte exponeras för skadliga saneringsvätskor och andra kemikalier.

2. Saneringsplan, övervakning och rapportering

Se även bilagorna 1 och 2 till detta kapitel.

a. Smittrening i samband med en epizooti ska ske på det sätt som Jordbruksverket beslutar. 6 kap. 2 § K3

Kommentar: Smittreningen måste omfatta allt som kan ha utsatts för smitta. Detta innebär att smittrening kan behöva ske av bl.a. djurutrymmen, foderutrymmen, redskap, djurutrustning, markområden, foder och annat material, transportmedel, kompost, gödselstad, urinbehållare och liknande. Vid utbrott av vissa epizootiska sjukdomar (t.ex. mul- och klövsjuka) kan det också bli aktuellt att smittrena bostad, kontorsutrymmen, kläder och personer som finns vid smittförklarad anläggning.

b. Smittrening av en anläggning ska ske enligt en saneringsplan. Den veterinär som Jordbruksverket utser att övervaka smittreningen ska utarbeta saneringsplanen i samråd med verksamhetsansvarig på anläggningen, SVA, Jordbruksverket och länsstyrelsen. Saneringsplanen ska fastställas av Jordbruksverket.

Veterinären ska sedan övervaka smittreningen och se till att den blir utförd i tillräcklig omfattning och på rätt sätt enligt saneringsplanen.

När smittreningsarbetet är avslutat ska veterinären skriva rapport över utförd smittrening på Jordbruksverkets blankett Epi 8 eller ett annat dokument som verket beslutar och som har motsvarande innehåll. Rapporten ska skickas till Jordbruksverket med kopia till länsstyrelsen (länsveterinären). Även den som är ansvarig för verksamheten i den smittrenade anläggningen ska ha en kopia på rapporten.

6 kap. 12, 14, 27 och 28 §§ K3

c. Saneringsplanen ska minst innehålla följande.

- En skiss med angiven skala och väderstreck över området som ska smittrenas.
- På skissen ska ritas in djurutrymmen, andra platser där djur, djurprodukter (inklusive gödsel och urin), foder, redskap och fordon finns eller har funnits under den tid den aktuella smittan kan ha funnits i området samt platser, vägar och markområden som är eller kan vara kontaminerade.
- Den yttre geografiska gränsen för smittreningsåtgärderna ska beskrivas.
- En noggrann beskrivning av vad som ska smittrenas. I denna ska ålder och skick på det material som ska smittrenas anges.
- En noggrann beskrivning av arbetsmomenten och den ordningsföljd i vilken de ska genomföras.
- En tidsplan där det anges när de olika arbetsmomenten beräknas vara avslutade.

6 kap. 14 § K3

Kommentarer:

Den yttre geografiska gränsen för smittreningsåtgärderna bestäms med hänsyn till

- förekomsten av mottagliga husdjur,
- förekomsten av mottagliga vilda djur,
- förekomsten av vektorer och smittspridande skadedjur i omgivningen,
- markavrinningen och närheten till vattendrag, vattenreservoarer m.m., samt
- risker för miljöförorening.

Beräknat behov av maskiner, medel för rengöring och desinfektion (sorter och mängder) samt övrig nödvändig utrustning bör också anges i saneringsplanen om det är möjligt.

3. Utförande av smittrening

Allmänt

a. Som huvudregel gäller att samtliga moment nedan, d.v.s. preliminär desinfektion, skadedjurssanering samt slutlig smittrening, ska utföras om inte Jordbruksverket bestämmer annat. 6 kap. 17 § K3

Kommentarer:

De olika momenten beskrivs utförligt i bilaga 4.

I bilaga 1 finns underlag för den veterinär som ska utforma saneringsplanen.

I bilaga 2 finns ett standardprotokoll att användas vid smittrening av djuranläggning.

I de sjukdomsspecifika bekämpningsplanerna i *Del II* finns detaljerade beskrivningar över de smittreningsåtgärder som måste vidtas enligt respektive EG-direktiv, d.v.s. vilka moment som måste utföras och i vilken ordning, hur länge desinfektionsmedel måste tillåtas verka före avsköljning etc.

b. Allt smittreningsarbete ska löpande dokumenteras. Dag för dag ska antecknas vilken sorts arbete som utförts samt hur lång tid det tagit. 6 kap. 15 § K3

Kommentar: Dessa uppgifter är nödvändiga för att Jordbruksverket rätt ska kunna bedöma ställda ersättningsanspråk.

Preliminär desinfektion

c. I de fall det bedöms nödvändigt för att motverka smittspridning i samband med smittreningsarbete och bortförel av kadaver och material ska smittrening av en djuranläggning inledas med preliminär desinfektion. Därvid ska kadaver, gödsel, strö, golv, väggar, tak och inredning i utrymmen där djur vistats eller där det aktuella smittämnet annars kan finnas dränkas in med desinfektionsmedel. Medlet ska lämnas kvar att verka under så lång tid som Jordbruksverket bestämmer beroende på vilken sjukdom som är aktuell (minst 24 timmar enligt direktiven för bekämpning av mul- och klövsjuka, klassisk och afrikansk svinpest, newcastlesjuka samt aviär influensa). 6 kap. 16 § K3

Se vidare *Del II*.

Slutlig smittrening

d. Det slutliga smittreningensarbetet ska utföras när samtliga djur har avlivats och förts bort från djurutrymmena för att oskadliggöras eller är borttransporterade för slakt eller annan avlivning och en eventuell preliminär smittrening är avslutad. *6 kap. 16 § K3*

I de fall inte alla djur i anläggningen ska slaktas eller avlivas, ska smittrening ske vid en tidpunkt som Jordbruksverket bestämmer. *6 kap. 2 § K3*

e. Om inte Jordbruksverket bestämmer annat omfattar slutlig smittrening följande moment.

- Oskadliggörande av smittspridande skadedjur.
- Utgödsling och övrig grovrensning.
- Bortförelse för oskadliggörande av inredning och övrigt material som ska kasseras eller som hindrar en effektiv rengöring.
- Mekanisk rengöring som omfattar
 - torrsopning och eventuell skrapning så att grovföroreningar avlägsnas,
 - blötläggning under så lång tid som behövs för att lösa upp alla föroreningar (det kan ta många timmar!)
 - våtrengöring, om möjligt genom högtryckstvätt, med fettlösande medel,
 - avsköljning, samt
 - upptorkning
- Reparation av skadad inredning som ska sparas.
- Kontroll av städning
- Slutlig behandling med desinfektionsmedel.
- Upptorkning.

6 kap. 17 § K3

Kommentar: Vid smittrening i samband med utbrott av bl.a. mul- och klövsjuka, klassisk och afrikansk svinpest, newcastlesjuka samt aviär influensa krävs enligt respektive direktiv att de smittrenade utrymmena ska tillåtas torka i sju dagar och därefter åter behandlas med avfettningsmedel, sköljas med vatten, besprutas med desinfektionsmedel och till sist sköljas med vatten.

Smittrening av fiskodlingar

f. I en fiskodling ska behållare, tråg, kassar, dammar och liknande som innehållit fisk med epizootisk sjukdom smittrenas så snart fisken avlägsnats.

Smittreningen ska omfatta torrläggning i de fall detta är möjligt samt noggrann mekanisk rengöring följt av desinfektion.

6 kap. 18 § K3

Kommentarer: Saneringsplan med detaljinstruktioner om hur smittreningen ska gå till måste utformas från fall till fall beroende på vad för slags anläggning som ska smittrenas. Det finns saneringsfirmor som har särskild kunskap om och utrustning för smittrening av fiskodlingar.

Avstängning, efterkontroll m.m.

g. Under och efter avslutat smittreningsarbete ska smittrenade byggnader och områden stängas av på sådant sätt att tillträde för obehöriga förhindras.

Tillträdesförbudet gäller till dess att beslut om smittförklaring upphävs.

Jordbruksverket kan medge undantag från detta tillträdesförbud.

6 kap. 19 § K3

h. Jordbruksverket kan bestämma att smittreningens effektivitet ska kontrolleras genom att miljöprover tas i byggnader och områden samt genom att kontrolldjur placeras ut innan djurutrymmen åter får tas i bruk i full omfattning. *8 § K1*

Miljöprover tas efter avslutad desinfektion då desinfektionsmedlet torkat.

E. Smittrening av slakterier och anläggningar som hanterar produkter från mottagliga djur

1. Personer som ska utföra arbetet

Smittreningsarbete och skadedjursbekämpning ska utföras av personer som har tillräcklig kunskap om och utrustning för den smittrening och skadedjursbekämpning som krävs vid det aktuella tillfället. *6 kap. 13 § K3*

Kommentar: Om det inte redan finns kunskap och lämplig rengöringsutrustning på den anläggning som ska smittrenas, är det i regel lämpligast att låta en saneringsfirma ansvara för arbetet. Det krävs oftast specialutrustning i form av maskiner samt rengörings- och desinfektionsmedel. Personalen måste också av arbetarskyddsskäl bära särskilda skyddskläder för att inte exponeras för skadliga saneringsvätskor och andra kemikalier.

2. Omfattning, övervakning och rapportering

a. Smittrening av slakterier, köttproduktanläggningar, mejerier och andra anläggningar där smittade, misstänkt smittade eller kontaminerade djur och produkter av sådana djur funnits ska ske på det sätt som Jordbruksverket beslutar. *6 kap. 2 § K3*

Kommentar: Smittreningen ska omfatta samtliga utrymmen där sådana djur samt kroppar, produkter och avfall från sådana djur hanterats. Även utrustning, inredning, personalutrymmen, förbindelsegångar, lastbryggor, gårdsplaner och liknande där smitta kan finnas ska smittrenas.

b. Smittrening av en anläggning ska ske enligt en saneringsplan. Den veterinär som Jordbruksverket utser att övervaka smittreningen ska utarbeta saneringsplanen i samråd med verksamhetsansvarig på anläggningen, SVA, Jordbruksverket och länsstyrelsen. Saneringsplanen ska fastställas av Jordbruksverket.

Veterinären ska sedan övervaka smittreningen och se till att den blir utförd i tillräcklig omfattning och på rätt sätt.

När smittreningens arbete är avslutat ska veterinären skriva rapport över utförd smittrening på Jordbruksverkets blankett Epi 9 eller ett annat dokument som verket beslutar och som har motsvarande innehåll. Rapporten ska skickas till Jordbruksverket med kopia till länsstyrelsen (länsveterinären) och den som är ansvarig för verksamheten i den smittrenade anläggningen. Även Livsmedelsverket bör få en kopia på rapporten.

6 kap. 12, 14 27 och 28 §§ K3

Kommentar: Efter överenskommelse med Livsmedelsverket utses lämpligen besiktningveterinären att övervaka smittreningen av ett slakteri.

3. Utförande

a. Smittreningen ska bestå av en eventuell preliminär desinfektion samt en noggrann mekanisk rengöring följt av desinfektion.

b. Allt smittreningens arbete ska löpande dokumenteras. Dag för dag ska antecknas vilken sorts arbete som utförts samt hur lång tid det tagit. *6 kap. 15 § K3*

Kommentar: Dessa uppgifter är nödvändiga för att Jordbruksverket rätt ska kunna bedöma ställda ersättningsanspråk.

F. Smittrening av markområden, vägar, gårdsplaner m.m.

6 kap. 20 § K3

a. Smittrening av markområden, vägar, gårdsplaner, lastplatser och liknande ska ske i den utsträckning som behövs för att motverka smittspridning.

b. Arbetet utförs på följande sätt

- Vid behov inleds arbetet med en preliminär desinfektion t.ex. med en mättad lösning av släckt kalk
- Synliga föroreningar, så som t.ex. gödsel, blod och avfall samlas upp och förs bort för att oskadliggöras.
- Därefter spolas hårdgjorda ytor (t.ex. asfaltbelagda) ordentligt rena och skrubbas samtidigt vid behov.

På icke hårdgjorda ytor skrapas det översta marklagret av och förs bort för att oskadliggöras.

- Till sist hålls desinfektionsmedel över alla rengjorda ytor. Desinfektionsmedlet ska ligga kvar så länge som behövs för att det aktuella smittämnet ska oskadliggöras.

Kommentar: Jordbruksverket bestämmer hur gödsel, blod, avskrapad mark och annat avfall samt spolvatten ska oskadliggöras. Samråd bör ske med kommunen i de fall materialet ska tas omhand på plats, t.ex. genom nedgrävning.

G. Smittrening av gödsel, strö m.m.

I de fall Jordbruksverket bestämmer ska gödsel, strö, foderrester och liknande behandlas med desinfektionsmedel som Jordbruksverket bestämmer innan materialet förs bort för att oskadliggöras. *6 kap. 16 § K3*

Se för övrigt kapitlet *Oskadliggörande* samt bilaga 4.

H. Smittrening av djur

a. Kroppar av döda djur ska desinfekteras på det sätt och i den utsträckning som behövs för att hindra smittspridning innan de förs bort för att oskadliggöras. *6 kap. 16 § K3*

Kommentar: Enligt EG-direktiven om bekämpning av svinpest, afrikansk svinpest samt mul- och klövsjuka ska kroppar av döda djur sprutas med desinfektionsmedel innan de förs bort från anläggningen där de avlivats eller självdött.

b. I de fall det kan vara aktuellt att smittrena levande djur (gäller både däggdjur, fåglar och fiskar) ska smittreningen ske på följande sätt anpassat efter det djurslag som ska smittrenas.

- Först görs hela djuret mekaniskt rent genom t.ex. borstning eller ryktning så att gödsel och andra synliga föroreningar avlägsnas. Hovar, klövar och klor rengörs med särskild omsorg.
- Därefter tvättas hela djuret med ett schamponeringsmedel avpassat för djur.
- Till sist, om det bedöms nödvändigt, behandlas hela djuret med ett desinfektionsmedel anpassat för användning på djur.

6 kap. 21 § K3

I. Smittrening av redskap, utrustning m.m.

a. Containrar och andra behållare, emballage, redskap och övrig utrustning inklusive förvaringslådor för redskap och utrustning som kan vara kontaminerade med ett epizootiskt smittämne eller använts på en plats där en epizootisk sjukdom konstaterats eller misstänks förekomma ska smittrenas efter avslutat arbete eller innan de förs från den plats där de använts. Alternativt ska de oskadliggöras. *6 kap. 22 och 24 §§ K3*

b. Smittreningen ska ske på den plats där avlastning/tömning sker eller på en närliggande, lämplig plats.

6 kap. 22 § K3

c. Smittreningen ska inledas med en noggrann mekanisk rengöring, vid behov både på utsida och på insida av t.ex. emballage, så att alla synliga föroreningar avlägsnas. Därefter ska desinfektion ske med ett medel som är godkänt för användning vid den aktuella epizootiska sjukdomen. *6 kap. 25 § K3*

Kommentar: Förvaringslådor, väskor och annat emballage för redskap, verktyg, instrument och dylikt ska särskilt smittrenas på utsidan innan de förs från den plats där de använts.

J. Smittrening av fordon, lastutrymmen, burar, emballage m.m.

1. Rengöring före transport

a. Lastutrymme på fordon samt bur, behållare och annat emballage som ska användas för transport av djur, produkter eller material som kan innebära smittrisk, ska vara väl rengjort innan pålastning sker. *8 kap. 3 § K3*

b. Även förarhytten ska vara väl rengjord före transporten. *8 kap. 3 § K3*

2. Fordon, burar, emballage m.m. som kommit i kontakt med smittade eller misstänkt smittade djur eller produkter

a. Fordon samt burar, behållare och annat emballage som har använts vid transport eller annan hantering av djur, kadaver, produkter, material m.m. som är eller misstänks vara kontaminerade eller smittade av epizootisk sjukdom ska smittrenas snarast möjligt efter avslutad transport eller användning och innan de förs från platsen där de använts. *6 kap. 22 § K3*

b. Smittreningen ska ske på den plats där fordonet lastats av eller emballaget tömts eller på en plats i närheten som särskilt inrättats för ändamålet.

6 kap. 22 § K3

Kommentar: Varje förflyttning från platsen där fordonet, emballaget etc. har använts innebär en risk för smittspridning. Det är därför viktigt att smittrening sker så nära avlastnings-/användningsplatsen som möjligt. Det kan i vissa fall vara motiverat att köra t.ex. fordon till en särskild saneringsstation (se nedan i detta kapitel) för att där kunna utföra en tillräckligt noggrann smittrening. I så fall måste dock fordonets hjul, hjulhus och underrede rengöras och desinfekteras före avresan från platsen där det lastats av.

c. Hela fordonet respektive emballaget ska smittrenas både utvändigt och invändigt. Även teknisk utrustning som kan vara kontaminerad med det aktuella smittämnet måste smittrenas. *6 kap. 22 § K3*

Kommentar: Det är viktigt att inte bara lastutrymmet utan även hjulhus, underrede, förarhytt samt fotsteg till förarhytt och lastutrymme på ett fordon smittrenas.

d. Smittreningen ska inledas med noggrann rengöring. Gödsel och strö från utrymme där djur vistats samt eventuellt avfall och engångsemballage ska samlas ihop och föras bort för att oskadliggöras. Alla synliga föroreningar i övrigt ska avlägsnas. Därefter ska desinfektion ske. 6 kap. 25 § K3

3. Övriga fordon som använts i områden med restriktioner

a. Jordbruksverket kan besluta att smittrening måste ske av ett fordon som besöker en anläggning med mottagliga djur i ett område med restriktioner på grund av epizootisk sjukdom (t.ex. skydds- och övervakningsområde) eller som över huvud taget kört i ett sådant område även om det inte har använts för transport av kontaminerade, smittade eller misstänkt smittade djur och produkter. 8 § K1; 6 kap. 23 § K3

b. Smittreningen ska utföras innan anläggningen respektive området lämnas. 6 kap. 23 § K3

c. Synliga föroreningar i förarhytten och på hjul, hjulhus och underrede ska avlägsnas. Därefter ska ytorna behandlas med desinfektionsmedel. 6 kap. 25 § K3

Kommentarer: Om desinfektion av hjulen på transportfordon ordnas genom att fordonet passerar genom t.ex. ett dike eller en ränna med desinfektionslösning eller på en matta med sådan lösning, måste lösningen bytas ofta (flera gånger om dagen beroende på trafikintensiteten) för att ha någon effekt. Om dike eller matta används måste hjulhusen desinficeras separat.

4. Mjolktransportfordon

Jordbruksverket kan besluta att ett fordon som transporterar obehandlad mjölk från en djuranläggning med mjölkproducerande djur ska smittrenas om det finns risk för spridning av en epizootisk sjukdom (t.ex. mul- och klövsjuka) via en transport av sådan mjölk. 8 § K1

Kommentar: En sådan smittrening kan bli aktuell för t.ex. mjolktransportfordon som samlar in mjölk från djuranläggningar i skydds- och övervakningsområde.

Anvisningar om särskild smittrening av mjolktransportfordon finns i kapitlet *Mjolkhantering*.

5. Saneringsstation

a. Jordbruksverket kan besluta att fordon, maskiner och andra arbetsredskap som använts vid avlivning eller transport av djur, kadaver och produkter som kan innebära risk för smittspridning samt fordon som i annat fall kan medföra risk för smittspridning ska smittrenas på en särskild saneringsstation. 8 § K1, 6 kap. 22 § K3

b. Saneringsstation kan t.ex. upprättas vid

- steriliserings- och förbränningsanläggningar,
- smittförklarade djuranläggningar,
- platser där större vägar passerar gränsen för skyddsområde och övervakningsområde, samt vid
- andra lämpliga ställen.

c. För att en saneringsstation ska kunna utföra ett fullgott smittreningensarbete måste där finnas

- elström,
- varmt och kallt vatten,
- högtryckstvätt,
- borstar, skyfflar och de övriga redskap som behövs för grovrengöring,
- utrustning för desinfektion,
- desinfektionsspruta eller likvärdigt för desinfektion av fordon, lastutrymmen, förarhytter m.m. utvändigt och invändigt,
- insektsspray,
- skyddskläder och annan personlig skyddsutrustning som kan behövas,
- plastsäckar eller andra behållare för förvaring av använda skyddskläder, samt
- skydd genom avskärmning eller på annat sätt mot smittspridning via luften eller med avloppsvatten i samband med högtryckstvätt och annat rengöringsarbete.

K. Smittrening av kläder, skodon, skyddsutrustning m.m.

6 kap. 26 § K3

a. Kläder, skodon och skyddsutrustning som kan vara kontaminerade med ett epizootiskt smittämne eller har använts på en plats där en epizootisk sjukdom konstaterats eller misstänks förekomma ska smittrenas efter avslutat arbete eller innan de förs från den plats där de använts, Alternativt ska de oskadliggöras.

b. Smittreningen avpassas efter vad materialet tål och ska ske på något av följande sätt.

- Först oskadliggörs smittämnet genom att materialet
 - omsorgsfullt dränks in med desinfektionsmedel som får verka under så lång tid att smittämnet säkert förstörs, eller
 - kokas i minst 15 minuter.
- Därefter görs materialet mekaniskt rent genom
 - maskintvätt, eller
 - borstning / skrubbing.

Kommentar: Maskintvätt ska helst ske vid 60°C. Dock är temperaturen mindre viktig. Av störst betydelse vid maskintvätt är den mekaniska bearbetningen för att avlägsna föroreningar från materialet.

c. Som en ytterligare säkerhetsåtgärd kan en avslutande desinfektion av materialet ske om det bedöms nödvändigt.

Bilaga 1

Stöd för veterinär vid utformning av saneringsplan vid utbrott av epizootisk sjukdom

(Utformad främst med tanke på allvarlig epizootisk sjukdom som t.ex. mul- och klövsjuka, klassisk svinpest, newcastlesjuka och aviär influensa)

Saneringsplanen måste skrivas så att den kan förstås av djurägare och smittreningspersonal.

Den veterinär som Jordbruksverket utsett att övervaka smittreningen ska ha tillsyn över arbetet, men behöver i regel inte vara på plats hela tiden. Personalen som utför smittreningsarbetet ska kunna använda saneringsplanen som stöd för sitt arbete, men enskilda smittskyddsbedömningar måste göras av den ansvariga veterinären.

Man måste redan i saneringsplanen tydligt skriva ut vilka platser eller material som ska smittrenas. Personal som inte är veterinärmedicinskt utbildad kan inte förväntas bedöma var smittämnet kan finnas och i vilken mängd.

Nedanstående rubriker kan användas i saneringsplanen. Inom dessa stycken skapas underrubriker för de byggnaderna, redskap, maskiner, material, markytor etc. som ingår i planen.

Bakgrundsinformation

Saneringsplanen inleds med bakgrundsinformation om besättningen (djurägare, adress, antal djur av olika arter) och utbrottet (datum och grund för sjukdomsmissstanke, utförda undersökningar och deras resultat, vidtagna åtgärder i besättningen).

En enklare översiktskarta över byggnader och områden där smitta misstänks förekomma ska bifogas, gärna med bokstavs- eller siffermarkeringar för de platser som ingår i saneringsplanen, så att hänvisningar till kartan kan göra planen mer överskådlig.

Generell plan för arbetet

Övergripande planläggning av arbetet, inkluderande kronologisk ordning för olika arbetsuppgifter och helst också en grov uppskattning av hur lång tid varje delmoment kommer att ta, underlättar planeringen för den som ska utföra smittreningsarbetet och för Jordbruksverket vid bedömning av ersättningskrav m.m.

Det är lämpligt att ange vem som ansvarar för utförandet av varje delmoment, och vem som ska utföra det.

Den övergripande planläggningen kan se ut som följer:

- Upprättande av hygiengräns.
- Allmän smittskyddsinformation till alla inblandade, inklusive instruktion om skyddskläder och annan personlig skyddsutrustning samt instruktion om smittrening vid hygiengräns.

- Preliminärdesinfektion.
- Grovstädning.
- Mekanisk grovrengöring.
- Noggrann mekanisk rengöring.
- Uptorkningsperiod, veterinärenspektion.
- Desinfektion (om rengöring godkänd av ansvarig veterinär).
- Uptorkningsperiod om minst 7 d.
- Ny desinfektion.
- Veterinärenspektion.

Hygiengräns

Hygiengräns ska upprättas mellan **orent område** där smittämnet finns eller kan finnas och **rent område** som bedöms vara fritt från det aktuella smittämnet.

Instruktioner om upprättande av hygiengräns ska vara lättfattliga och tydliga.

Vad gäller hygiengräns för personal, duschanläggning, skyddskläder etc. se bilaga II (Mall för information till personal som deltar i smittreningensarbete i smittad djuranläggning).

Hygiengräns för smittrening av fordon och utrustning bör också upprättas. Vid gränsen ska finnas tillgång till ljummet vatten samt smittskyddsmässigt acceptabel avrinningsmöjlighet för avloppsvatten.

I saneringsplanen ska anges var dessa hygiengräns ska placeras, med hänvisning till översiktskartan och vilken utrustning som ska finnas där, samt upplysning om att alla som passerar hygiengränsen måste använda skyddskläder enligt instruktion.

Smittskyddsinstruktion

I saneringsplanen ska anges vem som ansvarar för att ge anlitad personal instruktion om skyddskläder, smittrening vid hygiengräns etc., samt vem som ansvarar för att personalen följer dessa instruktioner (dvs. utövar den fortlöpande tillsynen).

Då ansvarig veterinär ej är på plats under hela smittreningensarbetet måste alla inblandade få både muntlig och skriftlig instruktion om smittskydd, smittrening och skyddskläder och den person som är utsedd till arbetsledare på platsen ges i uppdrag att tillse att dessa instruktioner följs.

Text från bilaga II. (Mall för information till personal som deltar i smittreningensarbete i smittad djuranläggning) kan användas som skriftlig information, utöver det som skrivs i saneringsplanen under rubriken hygiengräns.

Ansvarig veterinär bör också ge personalen en kort beskrivning av det aktuella smittämnet, vilka djurslag som är mottagliga, eventuell zoonosrisk, smittvägar och smittämnets överlevnad i miljön.

Preliminärdesinfektion

Innan själva rengöringsarbetet påbörjas ska alla byggnader, redskap och material som misstänks ha kunnat kontamineras av smittämnet dränkas in med desinfektionsmedel. Desinfektionsmedlet ska verka i 24 tim innan vidare smittrengöringsarbete utförs.

Jordbruksverket beslutar om vilket desinfektionsmedel som ska användas, eller ger en lista på alternativa desinfektionsmedel. I saneringsplanen anges vilket medel som ska användas vid varje enskild desinfektion enligt planen.

Grovstädning

Momentet grovstädning innefattar utgödsling, skrapning/sopning av golv, bortskaffande av skräp, nedmontering av ev. inredning som ska kasseras mm, så att de ytor som ska rengöras (golv, väggar etc.) friläggs.

I saneringsplanen ska tydligt anges vad som ska tas bort och hur det ska destrueras eller bortskaffas.

Om gödsel inte kan lagras i befintlig gödseltank/på befintlig gödselstack, av praktiska eller smittskyddsmässiga skäl, ska instruktioner för gödselhantering finnas med i saneringsplanen.

Fastgödsel kan komposteras (en blandning 1:1 av gödsel och halm bör eftersträvas för att uppnå adekvat temperaturhöjning) och täckas. Flytgödsel kan blandas med släckt kalk eller natriumhydroxid för att höja pH så att smittämnet avdödas (25-30 kg $\text{Ca}(\text{OH})_2$ per m^3 gödsel ger ca pH 12, vilket är fullt tillräckligt).

Plats för eventuell gödselkompost ska anges i saneringsplanen, (hänvisa till översiktskarta).

Instruktion för oskadliggörande av kasserat material ska också finnas. Detta material kan brännas på plats eller desinfekteras innan det fraktas bort. Material som lämpar sig för nedgrävning kan oskadliggöras på detta sätt.

I grovstädning ska också ingå behandling av markytor som misstänks vara kraftigt kontaminerade (ex. plats där avlivning skett, om den inte redan åtgärdats, eller plats som är gödselbemängd eller hårt trampad av djuren). Dessa kan antingen begjutas med en mättad lösning av släckt kalk eller så kan ytlagret skrapas bort och grävas ned. Enbart markytor där relevant mängd smittämne bedöms finnas kvar behöver åtgärdas.

Mekanisk grovrengöring

Innan mekanisk grovrengöring sker ska detaljer som inte tål högtryckstvätt täckas med plast eller liknande. Därefter beläggs alla ytor som ska smittrenas med rengöringsmedel som får verka minst någon timme innan ytorna spolras med högtryckstvätt. Proceduren upprepas tills ytorna ser rena ut.

Noggrann mekanisk rengöring

Detaljer som inte kunnat högtryckstvättas, skrymslen där man inte kommit åt och ställen där synlig smuts finns kvar rengörs på annat sätt (skurning med borste, dammsugning av detaljer som inte tål vatten etc.).

När den mekaniska rengöringen är avslutad ska ytorna vara fria från synlig smuts. Rengöringsmedel ska vara bortsköljt från alla ytor (om man inte använt ett medel som på ett säkert sätt kan kombineras med det desinfektionsmedel som ska användas utan att effektiviteten påverkas).

Ansvarig veterinär ska godkänna rengöringen innan desinfektion påbörjas.

Alla ytor som kan ha varit kontaminerade med smittämne ska vara rena från synlig smuts och synligt torra innan desinfektionen sker.

Desinfektion

Alla rengjorda ytor ska beläggas med desinfektionsmedel (ange vilket och i vilken koncentration).

Desinfektionsmedlet ska helst ha rumstemperatur för att ha adekvat effekt. Desinfektionsmedlet lämnas att torka.

Om det finns ytor eller detaljer som misstänks ha varit kontaminerade med smittämne men som inte tål desinfektionsmedel måste ett särskilt ställningstagande göras till huruvida en förlängd tomhållningsperiod kan kompensera detta, eller om detaljerna måste avlägsnas för hantering på annat sätt. Närhet till djurutrymme bör särskilt beaktas. Rådgör vid behov med smittskyddsexpertis.

Ifråga om mindre, elektriska detaljer som inte kan ha kontaminerats annat än via aerosolsmitta och som inte berörs via direktkontakt av djur eller människor räcker det med dammsugning och kontroll av att all synlig smuts är borta.

Vid slutgodkännandet bör man särskilt tänka på att gå runt och kontrollera att inget utrymme glömts bort eller att någon detalj eller något material som skulle tas bort blivit kvar.

Bilaga 2

Standardprotokoll för smittrening av djuranläggning vid förekomst av epizootisk sjukdom

Arbetet bör vara väl genomtänkt och noga planerat innan det påbörjas och ska utföras enligt en saneringsplan som fastställs av Jordbruksverket.

Efter avslutat arbete ska Jordbruksverkets blankett Epi 8 "Rapport över slutlig smittrening av djuranläggning" omgående fyllas i och skickas till Jordbruksverket med kopia till länsstyrelsen (länsveterinären).

Nedanstående protokoll är tänkt som stöd vid planering av smittreningensarbete samt som hjälp för den person som Jordbruksverket utsett att övervaka arbetet.

1. Anläggning som ska smittrenas

Namn på anläggningen (ange om möjligt även produktionsplatsnummer, PPN)
Besöksadress
Postadress

2. Djurhållare

Namn
Postadress
Telefonnummer
Mobiltelefonnummer
Telefaxnummer

3. Sjukdom m.m.

Sjukdom	Datum för smittförklaring
Datum för start av smittreningensarbete	

4. Skiss över området som ska smittrenas

<p>Ritas på särskilt blad.</p> <ol style="list-style-type: none"> Numrera byggnader, ange benämning (djurutrymme, personalutrymme m.m.). Märk ut var gödselstad, flytgödselbehållare, avfallsbehållare, beten etc. finns. Märk ut yttre gräns för smittreningensåtgärder. Ange väderstreck (nord/syd) med pilar. Ange avstånd (skala)
--

5. Personer eller företag ansvariga för utförande av smittreningsarbete och skadedjurssanering

Namn på ansvarig person (ev. företag)
Postadress
Tel., mobiltel., telefax
Namn på ansvarig person (ev. företag)
Postadress
Tel., mobiltel., telefax

6. Personal engagerad i smittreningsarbetet

Arbetsledares namn
Arbetsledares tel., mobiltel.
Övrig personal, namn, tel. (skriv ev. på särskilt blad)

7. Inledande åtgärder

a. Vattentillgång (beskrivning)
b. Avlopp, uppsamling (beskrivning)
c. Elektricitet, tillgång, urkoppling (beskrivning)

7. Inledande åtgärder (forts.)

d. Planering av arbetsgången	Planering klar datum
1. Fortlöpande desinfektion	
2. Hus, foder, vattenanläggningar, gödsel, flytgödsel m.m.	
3. Preliminär desinfektion	
4. Skadedjurssanering	
5. Rengöring, uppföljning/kontroll	
6. Desinfektion	
7. Tomperiod, uppföljning, återbesättning	
8. Tidsåtgång	

8. Instruktion till personal

Instruktion om	Instruktion lämnad datum
a. uppträdande, personlig smittrening (var och hur)	
b. arbetarskydd	
c. personlig skyddsutrustning	

9. Utrustningslistor/materielåtgång

Utrustningslistor upprättas med angivande av typ av materiel samt antal	Listor upprättade datum
a. Maskiner, högtrycksaggregat	
b. Kar, behållare m.m.	
c. Skyddskläder, stövlar, handskar, annan skyddsutrustning	
d. Rengöringsmedel	
e. Desinfektionsmedel	
f. Övrig materiel	
Kommentarer	

10. Genomförande

	Genomfört datum
a. Avgränsning av det område som ska smittrenas	
b. Fortlöpande desinfektionsåtgärder	
c. Preliminär desinfektion	
d. Nedmontering av	Foderanläggningar
	Vattenanläggningar
	Övrigt (ange vad)
e. Urkoppling av elektricitet	
f. Rengöring och inplastning av elektrisk apparatur	
g. Våtläggning inomhus	

10. Genomförande (forts.)

h. Utgödsling, avlägsnande och oskadliggörande av brännbart material	Gödsel, strö		
	Foder		
	Övrigt (ange vad)		
i. Rengöring inomhus, utomhus	Tak, väggar, fläktar (högtryck)		
	Golv, spalt, gödselgångar, skrapor (högtryck)		
	Personalutrymmen (för hand)		
	Utomhus tak och väggar (högtryck)		
	Fodersilor, rör m.m.		
	Vattenanläggning		
	Rengöring av lös utrustning (högtryck eller för hand)		
	Övrig		
	Inspektion: datum, sign.		
	Arbetet godkänt	Arbetet ej godkänt	
j. Desinfektion inomhus	Sprutning, foggning		
	Upprepning sprutning, foggning		
	Avtorkning/desinfektion av elektrisk apparatur		
	Hermetisk tillslutning av desinfekterat hus		
	Desinfektion av inomhusutrustning (på särskild plats)		
	Desinfektion av övrigt inomhus		
k. Rengöring och desinfektion utomhus	Rengöring och desinfektion av gödselutrustning, gödselplattor, mark m.m.		
	Desinfektion av flytgödsel, fastgödsel (stuka)		
	Övrigt (ange vad)		
l. Rengöring och desinfektion av maskiner/apparatur, personlig utrustning	Hjul, undersida och hytt (traktorer, bilar)		
	Doppning av mindre apparatur/materiel		
	Bränning av brännbart material		
	Övrigt (ange vad)		

11. Datum då smittreningen har avslutats

--

12. Rapport (Jordbruksverkets blankett Epi 8)

Skickad till Jordbruksverket med kopia till länsstyrelsen (länsveterinären) datum
Underskrift av ansvarig veterinär

Bilaga 3

Mallar för information om skyddskläder och smittrening

Dessa bilagor innehåller underlag för information om skyddskläder, personlig smittrening m.m. till transportörer, personer som deltar i bekämpningsarbete och andra som besöker djuranläggningar med restriktioner på grund av epizootisk sjukdom.

Texten har utformats främst med tanke på allvarliga epizootisjukdomar såsom t.ex. mul- och klövsjuka, klassisk svinpest, newcastlesjuka och aviär influensa, men kan i tillämpliga delar även nyttjas för anvisningar vid utbrott av andra smittsamma djursjukdomar.

Bilaga 3 a

Mall för information till personal som deltar i smittreningensarbete i smittad djuranläggning

Du ska utföra arbete i en djuranläggning som konstaterats smittad med
..... (aktuell sjukdom).

Denna sjukdom är mycket smittsam och sprids lätt mellan djurbesättningar via djur, djurprodukter, människors kläder, händer, hår etc., samt via redskap och fordon. Det är därför av yttersta vikt att du läser igenom dessa instruktioner och följer dem, så att du inte sprider smittan vidare till andra djurbesättningar.

Lämna personfordon och andra transportfordon som inte måste tas in på anläggningen vid avspärrningsanordning.

Om något oförutsett inträffar under arbetet, som gör att avsteg måste göras från givna instruktioner, kontakta alltid den som ansvarar för smittreningensarbetet för besked om hur situationen ska lösas.

Lämna aldrig platsen utan föregående smittrening!

Hygiengräns (för personal)

En hygiengräns med mobil duschanläggning ska upprättas mellan avspärrningsanordningen och djurstallarna om inte dusch redan finns på lämpligt ställe.

Den som är ansvarig för smittreningensarbetet ska utse lämplig plats (avstånd för att minimera smittspridning från ”oren” sida till utanför avspärrningsområde såväl som från djurstallar till ”ren” sida).

Duschanläggning, inklusive ”ren” och ”oren” sida måste vara utformade så att dusch och klädbyte kan ske i acceptabel temperatur.

På ”ren” sida av duschanläggningen (närmast yttre avspärningen) ska finnas förvaringsplats för ordinarie gångkläder, samt sprayflaskor eller liknande med desinfektionsmedel. Tillräcklig belysning ska finnas.

På ”oren” sida av duschanläggningen (närmast smittad djuranläggning) ska finnas förvaringsplats för skyddskläder, sopsäckar för hantering av avfall och ev. tvätt. (säcken med kläder som ska tvättas kan desinfekteras utanpå och tas direkt till en plats för desinfektion och maskintvätt), samt sprayflaskor eller liknande med desinfektionsmedel. Tillräcklig belysning ska finnas.

Den beskrivna duschanläggningen är avsedd för smittrening av personal.

Plats för smittrening av fordon och utrustning måste också finnas, med hänsyn taget till markbeskaffenhet, avlopp/avrinning, vattentillgång, avstånd från smittad anläggning etc.

Skyddskläder

Skyddskläder (engångsoverall med huva, skoskydd och handskar av engångstyp, eller andra skyddskläder som bara används i denna djuranläggning) ska användas innanför avspärrat område (innanför hygiengräns). Ta på kläderna vid anvisad hygiengräns!

Skyddskläderna ska behållas på under allt arbete innanför hygiengränsen, oavsett om extra skyddsutrustning används vid kemikaliehantering eller liknande. Klädbyte får endast ske vid hygiengränsen, inte inne på anläggningen.

Passage ut från anläggningen får endast ske via hygiengränsen. Där tas skyddskläderna av. Undvik att röra vid utsidan av skyddskläderna med dina bara händer, eller vid insidan med skyddshandskarna. Enklast är att först öppna overallen framtill, därefter ta av handskarna och sedan, med händerna på overallens **insida** ”skala” av alla engångskläder.

Innan du byter om till gångkläder ska också personlig smittrening ske (se nedan).

Smittrening innan avfärd (vid hygiengräns)

Lämna skyddskläderna (och alla ev. andra kläder du använt inne på anläggningen) på anvisad plats på ”oren” sida av hygiengränsen.

Duscha och tvätta håret. Torka dig med handduk som lämnas kvar eller läggs på anvisad plats för tvätt (vid hygiengränsen). Förflytta dig till ”ren” sida av hygiengränsen.

Ta på gångkläder.

Tvätta händer och ansikte. Desinficera händer och skor. Kontrollera noga att du inte fått med någon smuts på kläder eller skor.

Gör rent och desinficera hjul och hjulhus på det fordon du reser från platsen i med desinfektionsmedel innan avfärd.

Om du arbetat i en anläggning smittad av mul- och klövsjuka får du inte besöka andra anläggningar med mottagliga djur inom fem dygn. För vesikulär stomatit, Aujeszky's sjukdom, boskapspest, infektion med bovint herpesvirus 1, peste des petits ruminants, får- och getkoppor, swine vesicular disease, klassisk svinpest, afrikansk svinpest, porcine reproductive and respiratory syndrome, aviär influensa eller newcastlesjuka gäller besöksförbudet i två dygn.

Bilaga 3 b

Mall för information till personer som besöker djuranläggning inom restriktionsområde (t.ex. skyddsområde, övervakningsområde)

Restriktioner avseende djurtransporter, besök på gårdar med djur m.m. råder inom detta område p.g.a. utbrott av (aktuell sjukdom).

Denna sjukdom är mycket smittsam och sprids lätt mellan djurbesättningar via djur, djurprodukter, människors kläder, händer, hår etc., samt via redskap och fordon. Det är därför av yttersta vikt att du läser igenom dessa instruktioner och följer dem, så att du inte sprider smittan vidare till andra djurbesättningar.

OBS! För att få tillträde till djuranläggning med tillträdesförbud måste du ha godkännande från veterinära myndigheter (Jordbruksverket eller länsstyrelsen)!

Du får INTE passera spärr med skylt om tillträdesförbud utan att myndigheterna givit sitt tillstånd!

Skyddskläder

Alla som går in i anläggningen ska bära anvisade skyddskläder av engångstyp.

Se skiss om påklädning sist i denna bilaga.

Ta på kläderna **innan** du går in i djuranläggningen!

Om du inte ska röra vid djuren, men ändå gå in i djurutrymme, används engångsoverall med huva, skoskydd och handskar av engångstyp, ur samma utrustning.

Förkläde, ytterhandskar, yttre skoskydd och munskydd kan tas av vid ytterdörren när du går ut ur djurutrymmet. Övriga skyddskläder tas av vid spärranordningen vid gårdens infart. Där ska också smittrening ske (se nedan).

Utrustning som medförts in till djurutrymmet ska lämnas kvar i den mån det är möjligt. Annars måste den smittrenas noga (se nedan)

Smittrening vid avspärrningen

Ta av skyddskläderna. Undvik att röra vid utsidan av skyddskläderna med dina bara händer, eller vid insidan med skyddshandskarna. Enklast är att först öppna overallen framtill, därefter ta av handskarna och sedan, med händerna på overallens **insida** ”skala” av alla engångskläder.

Tvätta händer och ansikte.

Desinficera händer och skor.

Kontrollera noga att du inte fått med någon smuts från djurstallet på kläder eller annat.

Utrustning som medförts till djurutrymmet rengörs noga och dränks in med desinfektionsmedel. Lägg därefter utrustningen i plastsäckar som desinficeras utanpå.

Utrustningen ska därefter rengöras och desinficeras ytterligare en gång, på plats där inga djur eller material som kommer i kontakt med djur finns.

Bildäck och hjulhus rengörs och sprayas med desinfektionsmedel innan avfärd.

Åk direkt från gården till en plats där du kan duscha och byta kläder samt rengöra eventuell utrustning än en gång, samt desinfektera den.

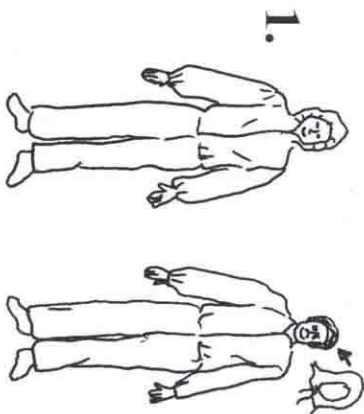
Alla kläder som använts i spärrad djuranläggning ska omgående tvättas.

Om du får veta att något djur på den besökta anläggningen är sjukt, kontakta veterinära myndigheter för att höra om du får träffa andra djur!

Om det visar sig att djuren på anläggningen smittats av(aktuell sjukdom) gäller särskilda regler för att du inte ska sprida smittan vidare.

Om du arbetat i en anläggning smittad av mul- och klövsjuka får du inte besöka andra anläggningar med mottagliga djur inom fem dygn. För vesikulär stomatit, Aujeszky's sjukdom, boskapspest, infektion med bovint herpesvirus 1, peste des petits ruminants, får- och getkoppor, swine vesicular disease, klassisk svinpest, afrikansk svinpest, porcine reproductive and respiratory syndrome, aviär influensa eller newcastlesjuka gäller besöksförbudet i två dygn.

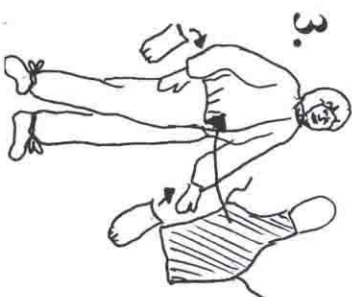
Påklädningsinstruktion (BILAGA 4 till länsstyrelsernas epizootiutrustning)

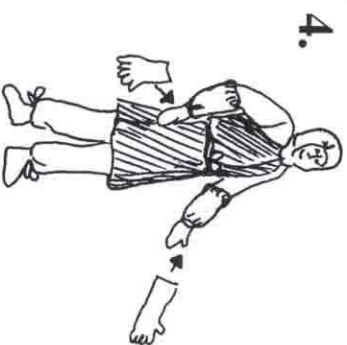
Börja med overallen, finns antingen hel, med huva (gul), eller med lös huva (vit). Använd den blå kirurgmössan under huvan. Om lös huva används ska kanten vara utanför overallen, så inget kan komma in i skarven.

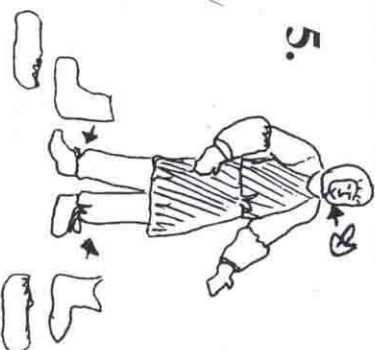
Fortsätt med gummihandskar (små) och skoskydd (tunna vita med knytband). Overallens ärm- och benslut ska vara utanpå handskar och skoskydd.

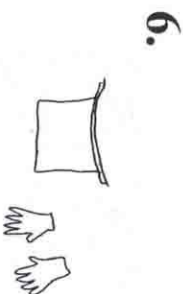
Ta sedan på ärmskydd (vita "tuber") och förkläde (blått). Använd gumminoddar om ärmskydden eller overallen vill glida så att det glipar någonstans.

Därefter tas de större gummihandskarna ("diskhandskarna") på, upp utpå ärmskydden. Använd gumminoddar om det glider ner.

Till sist tas de yttre skoskydden (ruggade vit-transparenta eller stora vita "tossor", beroende på storleksbehov) på (utpå byxbenen om de räcker upp), samt munskyddet. Se till så att munskyddet sitter ordentligt!

Ta gärna med den lösa fickan (fästes på förklädet med självhäftande remsa) och extra småhandskar att använda utpå vid stor kontaminationsrisk (ex. munhåleundersökning).

BILAGA 4

I A Påklädningsinstruktion
2002-05-08

Bilaga 3c

Mall för information till transportör eller liknande som besöker djuranläggning inom restriktionsområde, men som inte har kontakt med djur/djurprodukter

Restriktioner avseende djurtransporter, besök på gårdar med djur m.m. råder inom detta område p.g.a. utbrott av (aktuell sjukdom).

Denna sjukdom är mycket smittsam och sprids lätt mellan djurbesättningar via djur, djurprodukter, människors kläder, händer, hår etc., samt via redskap och fordon. Det är därför av yttersta vikt att du läser igenom dessa instruktioner och följer dem, så att du inte sprider smittan vidare till andra djurbesättningar.

OBS! För att få tillträde till djuranläggning med tillträdesförbud måste du ha godkännande från veterinära myndigheter (Jordbruksverket eller länsstyrelsen)!

Du får **INTE** passera spärr med skylt om tillträdesförbud utan att myndigheterna givit sitt tillstånd!

Om du bara ska leverera något vid avspärningen behöver du inte använda skoskydd. Däremot ska du desinficera bilens däck innan du åker vidare.

Skyddskläder

Använd skoskydd av engångstyp innanför avspärningen (kan hämtas vid avspärningen). Ta på de rena skoskydden innan du stiger ur fordonet inne på området.

Tag av de använda skoskydden innan du stiger in i bilen för att köra ut från avspärrat område.

Smittrening (vid avspärningen)

Rengör och spraya bildäck och hjulhus med desinfektionsmedel (finns vid avspärningen) före avfärd.

Bilaga 3 d

Mall för information till transportör av djur/djurprodukter inom restriktionsområde

Restriktioner avseende djurtransporter, besök på gårdar med djur m.m. råder inom detta område p.g.a. utbrott av (aktuell sjukdom).

Denna sjukdom är mycket smittsam och sprids lätt mellan djurbesättningar via djur, djurprodukter, människors kläder, händer, hår etc., samt via redskap och fordon. Det är därför av yttersta vikt att du läser igenom dessa instruktioner och följer dem, så att du inte sprider smittan vidare till andra djurbesättningar.

OBS! För att få tillträde till djuranläggning med tillträdesförbud måste du ha godkännande från veterinära myndigheter (Jordbruksverket eller länsstyrelsen)!

Du får INTE passera spärr med skylt om tillträdesförbud utan att myndigheterna givit sitt tillstånd!

Det måste också finnas särskilt tillstånd för den aktuella transporten av djur eller djurprodukter inom restriktionsområdet.

Skyddskläder

Undvik i möjligaste mån att gå in i djurstallar eller andra byggnader på den anläggning du besöker.

Om du hämtar djur/produkter i djurbesättning och kommer i direktkontakt med djuren ska anvisade skyddskläder av engångstyp användas (engångsoverall med huva, dubbla skoskydd och handskar av engångstyp; om den aktuella epizootiska sjukdomen kan smitta människa ska också andningsskydd användas).
Ta på kläderna **innan** du går in i djuranläggningen!

Om du stannar i bilen behöver du inga skyddskläder, men om du ska gå ur bilen för att hjälpa till med lastning etc. **måste** skoskydd av engångstyp användas (finns vid avspärrningen och tas på **innan** du går ur bilen inne på spärrat område).

Om det finns det risk att du behöver ta i djuren ska du använda skyddskläder enligt ovan (finns vid avspärrningen).

Skyddskläderna tas av innan du kliver in i bilen igen. Om du bara har använt skoskydd, se till att inte röra vid utsidan med dina händer. Kontrollera att du inte fått med någon smuts från gården på dina kläder.

Vid avtagning av skyddskläder, undvik att röra vid utsidan av skyddskläderna med dina bara händer, eller vid insidan med skyddshandskarna. Enklast är att först öppna overallen framtill, därefter ta av handskarna och sedan, med händerna på overallens **insida** ”skala” av alla engångskläder.

Tvätta händerna.

Desinficera händer och skor.

Kontrollera noga att du inte fått med någon smuts från djurstallet på kläder eller annat.

Smittrening (vid avspärrningen)

Bildäck och hjulhus rengörs och sprayas (dränks in) med desinfektionsmedel innan avfärd.

Desinfektera dina skor och tvätta händerna innan avfärd.

Om du får veta att något djur på den besökta anläggningen är sjukt, kontakta veterinära myndigheter för att höra om du får träffa andra djur!

Om det visar sig att djuren på anläggningen smittats av (aktuell sjukdom) gäller särskilda regler för att du inte ska sprida smittan vidare, bl.a. får du inte inom 48 tim träffa andra djur som kan smittas av sjukdomen.

Smittrening efter avlastning

Använd skoskydd av engångstyp om du kliver ur bilen och hjälper till med urlastningen.

Om du kommer i kontakt med djuren ska skyddskläder användas och behållas på tills smittrening av fordonet är klar.

Om du inte kommer i kontakt med djuren/produkterna ska ändå skoskydd och (om du transporterat djur och har gödsel eller strömedel kvar i lastutrymmet) engångsoverall användas under smittrening av fordonet.

När djur/material lastats ut ska bilen smittrenas på därför anvisad plats.

Töm ut ev. gödsel och strömedel och annat avfall/skräp.

Rengör lastutrymmet noga från all synlig smuts.

Begjut ytorna med desinfektionsmedel.

Rengör fordonet utanpå och på golvet i förarhytten så att ingen smuts syns. Glöm inte fotsteg och andra ställen där smuts från den smittade besättningen kan ha hamnat. Spraya därefter ytorna med desinfektionsmedel.

Ta av skyddskläderna (se instruktion ovan). Lämna dem på platsen.

Rengör skor och kläder från synlig smuts. Desinfektera skosulorna. Tvätta händerna.

Bilaga 3 e

Mall för information till personal som transporterar kadaver/avfall från smittad besättning

De djurprodukter/kadaver du ska transportera misstänks vara smittade med(aktuell sjukdom).

Denna sjukdom är mycket smittsam och sprids lätt mellan djurbesättningar via djur, djurprodukter, människors kläder, händer, hår etc., samt via redskap och fordon. Det är därför av yttersta vikt att du läser igenom dessa instruktioner och följer dem, så att du inte sprider smittan vidare till andra djurbesättningar.

Ilastning av det smittade materialet ska ske en bit ifrån själva djurutrymmena. Materialet ska vara preliminärdesinfekterat (dvs. ordentligt indränkt med desinfektionsmedel) innan det tas från besättningen. Undvik i möjligaste mån att komma i direkt kontakt med smittat material (även om du har skyddskläder!).

Utrustning för desinfektion (desinfektionsmedel, hink eller spruta, svamp eller borste) samt extra skoskydd ska medföras i bilen. Telefonnummer till ansvarig myndighet och namn på kontaktperson där ska också medföras i bilen. Du får inte stanna på vägen om detta ej ingår i den av ansvarig veterinär godkända färdplanen.

Skyddskläder

Om du kommer i närheten av djuren på anläggningen eller kadaver/djurprodukter från anläggningen (dvs. om du inte stannar kvar i bilen) ska skyddskläder av engångstyp användas (engångsoverall med huva, skoskydd och handskar av engångstyp; om den aktuella epizootiska sjukdomen kan smitta människa ska också andningsskydd användas).

Ta på kläderna vid spärren **innan** du kör in på anläggningen!

Behåll skyddskläderna på tills ilastningen av det smittade materialet är klar och fordonet är smittrenat (se nedan).

Ta av skyddskläderna **innan** du kliver in i bilen. Undvik att röra vid utsidan av skyddskläderna med dina bara händer, eller vid insidan med skyddshandskarna. Enklast är att först öppna overallen framtill, därefter ta av handskarna och sedan, med händerna på overallens **insida** ”skala” av alla engångskläder. Innan du kliver in i bilen ska också personlig smittrening ske (se nedan).

Smittrening innan avfärd

Kontrollera att fordonets lastutrymme inte läcker. Det är **mycket** viktigt att inget smittat material kan rinna eller blåsa ut under transporten.

Lastluckor och andra ytor som kan ha blivit förorenade vid ilastning ska spolas rena med vatten och därefter sprayas med desinfektionsmedel. Bildäck och hjulhus ska spolas rena och sprayas med desinfektionsmedel.

Tvätta händer och ansikte. Desinficera händer och skor. Kontrollera noga att du inte fått med någon smuts från djurstallet på kläder eller skor innan du kliver in i fordonet.

Smittrening efter avlastning

Använd skyddskläder av engångstyp (overall med huva, skoskydd och handskar) om du kliver ur bilen och hjälper till med urlastningen. behåll skyddskläderna på tills smittrening av fordonet är klar.

Se till att lastutrymmet är tomt på allt material som ska destrueras. Smittrena bilen på därför anvisad plats.

Dränk in lastutrymmet med desinfektionsmedel.

Rengör lastutrymmet noga från all synlig smuts.

Begjut ytorna på nytt med desinfektionsmedel.

Rengör fordonet utanpå och på golvet i förarhytten så att ingen smuts syns. Glöm inte fotsteg och andra ställen där smuts från den smittade besättningen kan ha hamnat. Spraya därefter ytorna med desinfektionsmedel.

Ta av skyddskläderna (se instruktion ovan). Lämna dem på destruktionsplatsen.

Rengör skor och kläder från synlig smuts. Desinfektera skosulorna. Tvätta händerna.

Duscha, tvätta håret och byt kläder på lämplig plats efter avslutat arbete. Kläder som använts vid arbete med smittat material ska omgående maskintvättas.

Inom 48 tim efter avslutat arbete får du inte ha kontakt med djur som är mottagliga för den aktuella sjukdomen.

Om olycka inträffar

Kontakta genast ansvarig veterinär/ansvarig myndighet för instruktion om hantering.

Begär handräckning (du kan inte själv ta hela ansvaret för smittskyddet i en olyckssituation!).

Använd medfört desinfektionsmedel till att begjuta eventuellt läckage från lastutrymmet.

Försök i möjligaste mån att förhindra kontakt med materialet i bilen under bärgningsarbete etc.

Bilaga 4

Råd och anvisningar för smittrening och användande av desinfektionsmedel vid utbrott av epizootiska sjukdomar

Eget dokument p.g.a. annat format.

